

alapvető formáról szól (160–168. lap) – ellen-
tében Brizgunovával:

1. A befejezettséget kifejező intonáció („intonáció zakoncensnosztyi”).

2. A kérdő intonáció („voproszityelnaja intonácija”).

3. A kiemelés intonációja („intonácija vigyelenosztyi”).

4. A befejezetlenség intonációja („intonácija zakoncensnosztyi”).

Bondarko egyébként a dallamot („melogyika”), az időtartamot („dlityelnosztyi”) és az intenzitást („intenszivnosztyi”) nevezi az intonáció komponenseinek, amiket aztán részletesen tárgyal is könyvében. Igen korrekt módon bemutatja az olvasónak Jelena Andrejevna Brizgunova korábbi, öt intonációs alaptípusra (IK–1, 2, 3, 4, 5) épülő tanításait is (167–168. lap.)

L. V. Bondarko egy sor olyan kérdésről is szól, amik a fonetikai alapismeretek iskolai oktatói számára is rendkívül hasznosak. Ilyenek pl.: a magánhangzók és mássalhangzók artikulációs-akusztikai jellemzői (79–81. lap); a hangegységek percepciója kutatásának módszerei és eredményei (73–75. lap); az ún. „jeri” diftongoid (kettőshangzó)-jellegének mivolta (80. lap) stb.

Bondarko munkája sok-sok érdekeset és hasznosat adhat mindazoknak, akik önképzés vagy hivatalos továbbképzés formájában óhajtják újra tanulmányozni az orosz nyelv hangrendszerét és a fonetikához tartozó sok más kérdést – a legújabb kutatások eredményei tükrében. A néha bonyolult jelenségek megértését a szerző által közölt spektrogramok és oszcillogramok teszik könnyebbé, amiknek a tudományos értékéhez nem férhet kétség.

A szerző – aki egyébként a nyelvtudományok doktora – a Szaratovi Csernisevszkij Egyetem orosz tanszéke oktatói mellett olyan neves lektorra bízta a könyve sorsát, mint R. I. Avanyesov professzor, aki nem véletlenül adott pozitív véleményt erről a Bondarko-munkáról.

Dr. Hajzer Lajos

BEVEZETÉS A NAPKÖZI OTTHONI NEVELŐMUNKÁBA

Az 1972-es oktatáspolitikai párthatározat óta számottevő rendelet, utasítás, szakirodalom rögzíti az általános iskolával szemben támasztott elvárásokat, követelményeket. Megnyugtató, hogy a napközi otthonról, mint az általános iskola szervez részéről is, a fővárosban és a megyékben egyre több pályamunka, cikk, tapasztalatcsere-gyűjtemény, módszertani leírás kerül kiadásra.

Kereszty Zsuzsa: Budapest vezető napközis

szakfelügyelő által összeállított és most megjelent „Bevezetés a napközi otthoni nevelőmunkába” című kötet szintén nagyon használható, korszerű szakismereteket tartalmaz.

A kötet az „Egész nap az iskolában” című sorozat ötödik kiadványa. Az első négy kötet a tanórán kívüli szabad idős tevékenységekkel foglalkozik. Ez a kötet alapképző pedagógiai és módszertani ismereteket tartalmaz. Azok számára készült, akik – bármilyen okból napközis munkakörbe kerülnek – kezdik meg a fáradtságos, nehéz, de gazdag pedagógiai élményeket nyújtó nevelőmunkát.

A 215 oldalas anyag tartalma bizonyítja, hogy a kötet a kezdő napközis nevelőkön kívül igen hasznos és korszerű szakismereteket nyújt a napköziben dolgozó valamennyi pedagógus számára. Meggyőződéssel állíthatjuk, hogy az új nevelési és oktatási terv eredményes megvalósítása érdekében az általános iskola minden nevelője talál e kötetben munkájához felhasználható pedagógiai, módszertani ismereteket, tájékoztató irodalmat, ajánlott szabadidős programokat.

„Hogyan neveljünk? – A csoportélet színtere. – Egészséges életmód kialakítása. Tanulás – Szabad idő – Együttműködés más nevelési tényezőkkel. „A nevelés tervezése” felsorolt tartalomjegyzéki témák is jelölik már a kötet változatos és sok irányú anyagát. Akik viszont elolvassák, szemléletükben, csoportvezetői munkájukban a mai kor követelményeit ismerhetik meg belőle. A fentiek bizonyítására néhány fontos gondolatot, szakismeretet szeretnék bemutatni a kötet tartalmából.

Arra a kérdésre, hogy „Ki alkalmas nevelőnek?” – azt válaszolja:

– „aki képes olyan csoportlétkört teremteni és fenntartani, amelyben a gyerekek akarják a jót,

– akinek a gyerekekkel való kapcsolata a gyerekek és önmaga számára örömet jelent,

– akit a gyerekekkel való kapcsolat saját személyiségének fejlesztésére indít.”

A „Hogyan neveljünk?” című témakörben a közösségi nevelésre, vagyis a társas kapcsolatok irányítására és az egyéni bánásmódra vonatkozó pedagógiai, módszertani ismereteket az alábbi követelmények szerint rögzíti a szerző:

– „törekedjünk arra, hogy egyetlen gyerek se legyen magányos a csoportban,

– a csoportélet minden gyereknek adjon alkalmat arra, hogy alá-, fölé- és mellérendelt szerepben szerezzon tapasztalatokat...” stb.

„Az egészséges életmód” című fejezetben követelményként kerül leírásra:

– „a táplálkozás, testápolás helyes szokásainak kialakítása,

– a napirend és hetirend biztosítsa az egyes korosztályok szükségleteinek megfelelően a tevékenységek helyes időarányát – zárja ki a tétlenséget és siettetést, küszöbölje ki az üres várakozást, megalmas...”

Konkrét heti és napirendi javaslatokat is bemutat.

Végezetül a „nevelés tervezése” című témakörben megállapítja a szerző, hogy mik a terv elkészítésének feltételei:

– az általános iskolai nevelés és oktatás tervei (1978);

– az úttörőcsapat programjának;

– az osztálytanítók, szaktanárok tanmeneténak;

– az osztályfőnöki munkatervnek;

– az úttörőcsapat programjának;

– a gyermekcsoport közösségi fejlődésének, a gyermekeknek ismerete.

Szintén mellékel terjeszt javaslatot.

Minden témakört gondosan megfogalmazott követelmények, gyakorlatok és tájékoztató irodalmak alapján ismerteti a szerző.

Rendkívül hasznosak az adminisztrációra, a függelék részében a tárgyi feltételekre, a rendeletekre stb. vonatkozó leírások.

A kötet szerzőjének, Kereszty Zsuzsa vezető napközis szakfelügyelőnek őszinte tisztelettel és szeretettel gratulálunk a megjelent értékes napközis kiadványhoz.

Bizunk abban, hogy hozzájárul a jövőben is további szakirodalmi kötetekkel a napközis nevelők továbbképzéséhez és eredményes munkájához.

Fővárosi Pedagógiai Intézet, 1978.

Dr. Kovács Józsefné

V. G. Loginova

NACSINAJEM GOVORITY PO-RUSSZKI

(Izd-vo „Russzkij jazik”, Moszkva, 1977.)

Jelentős késéssel jutott el idegennyelvű irodalmat is árusító könyvesboltjainkba az első igényes orosz diafilmmkurzus, amelyet Valentijina Georgijevna Loginova állított össze. A 10 leckéből és 5 diafilmből álló kurzust a szerző a kezdő szakasz számára állította össze iskolai és iskolán kívüli használatra. A feldolgozott témák (Ismerkedés; Közlekedés; A boltban; A postán; Az étteremben, presszóban; A sport; Munkanap; Az utazás; A szervizben; A pihenőnap) egy része beépíthető a hazai általános iskolai tematikába is kiegészítő anyagként némi módosításokkal.

Loginova kurzusa egy sor új metodikai elv gyakorlati realizálását is igényli a kurzust tanító orosz tanártól, s így a tanári irányító munka a tanulás során a hazai oroszoktatásban aligha mellőzhető.

A lexikai és grammatikai anyagnak az a merev szétválasztása, ami a hazai gyakorlatban itt-ott megfigyelhető volt, Loginova kurzusát nem jellemzi. A diafilmmkurzusban a tananyag-összeállítást a funkcionális koncepció határozza meg, ami azt jelenti, hogy a konkrét szituációkban realizálódó nyelv-

tani anyag alkotja a tanítandó nyelvtan minimumának a gerincét, s nem a lexika válik az orosz grammatika prezentálásának a kiszolgálójává.

A lexikai anyag kiválasztása sem a lexikai minimumok anyagának a szolgálai akceptálása alapján történik, hanem a szituatív-tematikai elv primátusáé a döntő szerep, ami lényegében helyesíthető is.

Csak üdvözölhető az az elképzelés, mely az orosz főnévragozás horizontális oktatásával próbálkozik – a hagyományos (vertikális) formával szemben. Az utóbbi forma a hazai oroszoktatásban is az orosz anyanyelvűek számára összeállított tankönyvek metodológiájának a kritikátlan átvétele volt 3 évtizeddel ezelőtt... Teljesen eltekintett attól, hogy bizonyos paradigmaformák kommunikációs megterheltségi foka más és más, s érdemben nem bizonyított ama tény, hogy pl. az egyes főnevek paradigmáinak az asszociációkra épülő vertikális kimunkálásával érhető-e el optimálisan az érintett elemek mondatszintű felhasználása...

Loginova a 143 lapos könyvben részletesen ismerteti azokat a metodikai útmutatásokat, amelyeket az egyes leckék feldolgozása igényel, de már az „Előszó”-ban részletesen vázolja az újszerű audiovizuális kurzus célját és rendeltetését (3–7. lap).

A kurzus igényes felhasználása az orosz tanártól egy sor új metodikai elv érvényesítését igényli (a szavak és kifejezések szituatív, mondat szintű szemantizációja; a merev, morfológiai aspektusú, izolált paradigmák tanítása helyett az ún. mondattanra épülő morfológia tanítása stb.).

Újszerű, hogy a kurzus leckéi nem „atomizált” témák, amelyeknek legtöbbször semmi közük egymáshoz, hanem lényegében egy moszkvai család 4 tagja (az iskolás Natasa; az egyetemista Oleg; az apa: Nyikolaj Ivanovics Petrov; az anya: Olga Szergejevna Petrova) és egy kiskutya (Sarik) a „hőse” az egész kurzusnak, s ez bizonyos „medret szab” a kezdőnek az orosz nyelv világában való bolyongás során.

Helyesíthető az is, hogy a kurzus összeállítója nagy gondot fordít a hallás utáni megértésre, ami a hazai oroszoktatásban néha „mostoha-gyermek”, jöllehet pontos megértés nélkül az oroszul tanuló aligha kapcsolódhat be helyesen a dialógusba, ill. polilógusba (a szerző szóhasználat, „Előszó”, 5. lap).

Loginova diafilmmkurzusa anyagának felhasználásával kapcsolatban azonban egy-két helyen kételyeink vannak: 1. nem látjuk világosan, hogy a kezdő szakaszra összeállított anyagban hogyan oldható meg az olvasás-, írás-tanítás; 2. a kurzusban adott szó- és kifejezésanyag optimális-e, s elegendő-e a kurzus igényelte fonetikai-intonációs ismeretek, jártasságok készségek kialakításához, ami a kezdő szakaszban nagyon lényeges kérdés; 3. a nyelvtani anyag graduálásában itt-ott szubjektívizmus figyelhető